

21/05/2009

Penjant d'un fil

EL MITE DE L'OGRE NEOLIBERAL

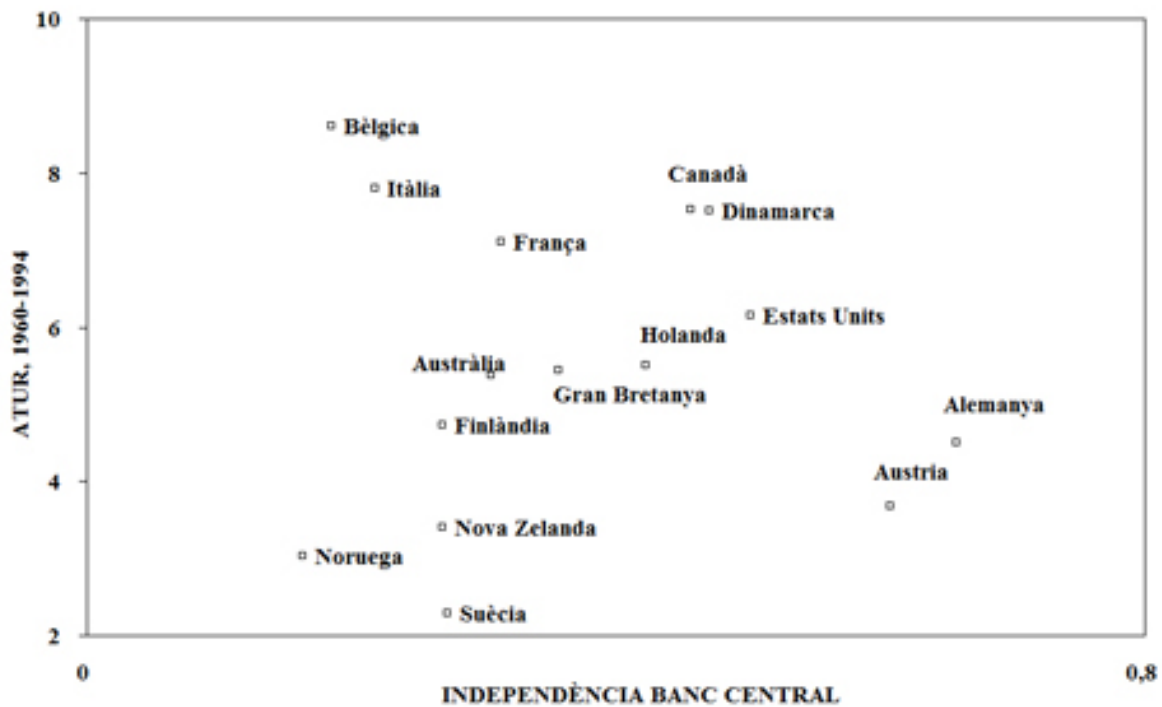
"La causa principal de la crisi no és la rigidesa dels bancs centrals independents sinó la laxitud de la política monetària que la Reserva Federal americana ha seguit"

Carles Boix

**FIGURA 1. INFLACIÓ
I BANC CENTRAL**

FIGURA 2. ATUR I BANC CENTRAL

Fa pocs dies un polític no menor, membre del partit que representa bona part de la Catalunya que va perdre la guerra civil per partida doble, escrivia al seu bloc: “Quan sento els meus amics liberals parlar de la crisi, em sobta la seva absència de cap mena d'autocrítica. Em parlen encara

d'Hayek [i] no recorden que la independència del bancs centrals dels governs fou un invent dels economistes neoliberals". I tot seguit afegia: "Alguna responsabilitat intel·lectual en aquesta crisi deuen tenir".

Vagi per endavant que tots dos probablement coincidim en una cosa: les autoritats monetàries han tingut una responsabilitat important en la crisi econòmica que ens envolta. Em sembla, però, que el nostre acord deu acabar-se aquí. I és que, amb les dades a la mà, és terriblement difícil poder atribuir la situació financera actual al grau d'independència dels bancs centrals.

Efectivament, de bancs centrals al món n'hi ha per a tots els gustos. Alguns, els independents, a penes viuen subjectes als ministres d'economia de torn. Un cop el govern o el parlament ha nomenat el seu governador, aquest, amb els seus consellers, decideix, entre moltes altres coses, quanta moneda ha d'emetre i quins són els tipus d'interès que s'aplicaran en els negocis interbancaris. Totes aquestes decisions, normalment dirigides a controlar la inflació, les pren amb total independència dels interessos del govern. A l'altre extrem, però, hi ha el dels bancs centrals "dependents", on en bona lògica argentino-peronista, el governador simplement segueix fidelment els dictats del ministre que el va nomenar.

Com mostra el primer gràfic de l'article, l'existència d'un banc central independent té uns efectes clarament positius sobre l'estabilitat de preus d'un país. A l'eix vertical hi ha la inflació promig dels països de l'OCDE des de 1960 fins a mitjans dels noranta (quan es va introduir el banc central europeu, fortament independent). A l'eix horitzontal hi ha el grau d'independència del banc central de cada país. La relació és innegable: a més independència menys inflació.

Als banquers centrals (independents) se'ls sol atribuir una fredor i un càlcul de conte d'ogres i de bruixes malèfiques. O, en llenguatge menys poètic, els seus crítics sempre responen que la seva obsessió amb la inflació els porta a fer una política monetària, amb tipus d'interès ben alts, que genera molt menys creixement i molt més atur que el que hi ha als països on la política monetària la maneguen els ministres d'economia directament.

Tanmateix, com passa molt (massa) sovint, aquest discurs mediàtic no és més que un mite. El segon gràfic de l'article mostra la relació entre la taxa mitja d'atur i la independència del banc central als països de l'OCDE per al mateix període que abans. Contra el que molts diuen, tenir un banc central independent no suposa menys llocs de treball.

En definitiva, tenir un banc central independent és un bon negoci: genera poca inflació i no perjudica el mercat de treball. És per això que els economistes alemanys que van inventar el concepte d'economia social de mercat el van defensar amb passió els anys cinquantes i seixantes. I és per això que els membres de la Unió Europea van acceptar, carregats de raó, l'establiment d'un banc central europeu ben protegit dels cants de sirena propis del ministres econòmics de torn. (En aquestes decisions Hayek, deixem-ho ben clar, no hi va tenir res a veure. De fet, l'economista austríac s'oposava del tot a què l'Estat monopolitzés l'emissió de moneda a través d'un banc central, dependent o independent).

Fets aquests aclariments, i com avisava ja al començament de l'article, tot això no vol que haguem

d'eximir les autoritats monetàries dels errors que han comès en aquests darrers anys. Però, un cop més, val a dir que els errors comesos van precisament en la direcció oposada al bloc que he citat i, de fet, al discurs que malauradament predomina a tot arreu.

La causa principal de la crisi no es troba en la rigidesa dels bancs centrals independents sinó en la laxitud de la política monetària que la Reserva Federal americana ha seguit ens els darrers anys. L'onze de setembre del 2001, ara fa gairebé vuit anys, va haver-hi l'atemptat terrorista més ferotge de la història americana. Amb les torres encara fumejant i el país en estat d'alarma, totes les branques del govern americà (la Casa Blanca republicana, el Congrés demòcrata i la Reserva Federal independent en mans d'Alan Greenspan) van convenir a forçar la màquina econòmica fins al final per demostrar que el país tiraria endavant malgrat qualsevol amenaça exterior. Aquesta decisió va minimitzar a nivells baixíssims la crisi que es va produir en els mesos que van seguir aquell onze de setembre. De fet, empesa per a política expansiva que va es posar en marxa, l'economia americana (i la mundial) va arrencar a córrer amb un desfici extraordinari.

Com que no hi ha ningú que pugui sostenir una marató a marxa de sprint, la màquina va acabar petant. Amb una mica més de paciència i disciplina, cosa que la majoria dels polítics no tenen, obsessionats com són a pescar vots, no hauríem estirat el braç més que la màniga. I aleshores no hauríem acabat patint la frenada tan dramàtica de la tardor del 2008.

En tot cas, cal no patir més del compte. Com tot a la vida, amb una bona posada a punt i un temps de descans suficient, la màquina americana tornarà a funcionar al ritme convenient. De l'espanyola no n'estic tan segur. El que importa, en tot cas, és tenir el cap fred i deixar, per l'amor de Déu, de fer sortir l'ogre neoliberal a cada revolt del camí! Pobre ogre neoliberal: li heu clavat entre tots tantes llançades i porta tants anys malferit que és impossible que hagi estat ell qui s'hagi cruspit tantes princesetes innocents.